

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LXV. Quæ secunda est de scandalo, Exponit quinam peccent hoc genere peccati, & quæ sint illius species.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QVARTA.

DOMINICÆ TERTIÆ

IN QUADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA

DE SCANDALO.

Quoniam peccent hoc genere peccati, & quæ sint illius
species.

Scis, quia Pharisei audito hoc verbo Scandalizati sunt.
Matthæi 15.

NON sine peculiari Providentiâ spiritualesque ; unde prodeunt parabolæ ac similitudines. Quod mihi causam dedit ex consequentiâ Sermonis de fraternâ correctione, loquendi vobis de ipsius contrario, scilicet de scandalo, ut id nominat S. Thomas, 2. 2. qu. 43. art. 3. sub imagine contagij quod res eadem est in morbis, atque scandalum inter peccata. Ut autem morbi omnes & qualescunque non sunt contagiosi, sed ij tantum qui communicantur alteri, eo perniciosiores ceteris, quò malum ad plures personas extenditur; ita peccata omnia minime

Rr 2

scan-

scandalosa sunt, ut quæ sunt interiora abditaque omnibus, sed ea duntaxat quæ alienum exitum accersunt, & damnum inferunt exemplo; in eo magis infamia, quod plures depravant. Nè verò dicta tam de contagione, quàm de Scandalo, reperamus; hoc unum tantum in memoriam revocate; Aliam esse contagionem propriè dictam; Aliam verò impropiè dictam. Illa est communicatio morbi à corpore in corpus; Impropria autem, communicatio morbi à parte ejusdem corporis in aliam partem; est enim extensio mali; ita passim prius spiritus corrumpuntur, tum humores, tum partes substantiales in peste. Ita distinguere possumus duplex genus scandali: Aliud est impropiè dictum; Aliud propriè dictum; Ordiamur ab impropiè dicto. Licet enim scandalum dètur propriè alteri, quilibet tamen nostrum potest in se ipso observare duplex scandali genus, tanquam duo peccati contagia.

I. Est membri ad membrum, potentiæ ad potentiam, facultatis ad facultatem, eò ferme modò quâ in eadem personâ propagatur pestis, occupans primò spiritus, tum humores, postea substantiam solidarum partium, ac demum cor, ipsum. Ita ille suscipit venenum oculis; hic aure, alius alio sensu secundum quod dixit Ierem. Thren. 3. *Oculus meus depraedatus est animam meam.* Et per sensus omnia in animum, & cor delabuntur: Ierem. 9. *Ascendit mors per fenestras nostras; quas fenestras Patres interpretantur nostros sensus externos; Unde Christus Matth. 18. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum & projice abs te, &c.* Et certè cum nullum sit in corpore nostro membrum, à quo infici non possit anima, præcipuè tamen id contigit oculis, ita ut melius esset, nasci homines cæcos, quam oculos adedò illud verum est. *Oculus meus depraedatus est animam meam.* 1. enim oculi ut ait S. Gregor. lib. 31. Moral cap. 1. Fenestræ

sunt animorum: Tum quia per oculos anima exit, sunt enim sensus ait Gregor. quasi quædam viæ mentis, quibus foras venit; unde Hieron. Epistola 10. Taciti oculi, cordis fatentur arcana; & eos Nonnus Poëta appellat, præcones tacitos: Tum quia per oculos externa in animam ingrediuntur: unde Nyssenens cum attulisset dictum Ieremiæ, *ascendit mors per fenestras nostras.* Verè (inquit) sæpe oculus τοῦ ἄνθρωπου εἰς ὁδὸς. Multis mortibus introeundi aditum præbet. Sed parùm est quod dixi per oculos patere ingressum in animam, cum ex Plinio lib. 11. Ipse animus habitet in oculis; Immodò Chrysoft. oculos appellet animi membrum τῆς ψυχῆς μέλος vel cantum. Sed præcipuè per oculos ingreditur libido & infamia, utriusque videndo fœmina. Notum illud dictum vetus. Oculos esse in amore duces. Hinc dictus εἶρωσ ut ait Plato in Cratylo, quod εἰσέρει id est, influit in animos; itaque patere non possunt oculi quin statim amor ingreditur, ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error: Propterea S. Chrysoft. oculum appellat μορφοῦ πρόξενον. Adulteri conciliatorem; & Tertullianus incitorem libidinis. Ideòque rectè Zaleucus judicavit dum statuit, ut adulteris oculi ererentur, ipsam causam libidinis attingens. Testis David, qui ut vidit mulierem ex adverso se lavantem statim ejus formâ captus est, & adulterium perpetravit, Certè nulla unquam fax maiora excitavit incendia, quàm oculi; & nemo adulterium committit, nisi prius oculis conceperit. Ideo 2. Petri 2. Oculi dicuntur *pleni adulterii & incestibilis delicti.* Et illis datur cogitatio & concupiscentia; nam Ioannes in Epistolâ suâ vocat vitium concupiscentiam oculorum, quod origo concupiscendi sit in illis. Ac vide velocitatem contagii, & veneni, vel Christo Domino teste Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam.* Id est, qui ita viderit, ut concupiscat, *iam mœchatus eam est in corde suo*

*fu*o; quia ut ait S. Gregor. loc. cit. per Moysem, luxuria perpetrata; per authorem verò munditiæ, luxuria cogitata damnatur. Hinc vide prudentiam Iobi cap. 31. *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine.* Ne, ut ait Gregor. prius incautè aspicere, quod postmodùm invitus amaret, &c. Ne ergo, inquit, quædam lubrica in cogitatione versemus providendum nobis est, quia intueri non licet concupisci. Vt enim mundamens in cogitatione servetur, à lascivâ voluptatis tuæ deprimendi sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam: Neque enim Evalignum veritum contigisset, nisi hoc prius incautè conspiceret. Scriptum quippe est: *Vidit mulier quod bonum esset lignum ad vescendum & pulchrum oculis, aspectuque delectabile: & tulit de fructu illius & comedit.* Hæc ille: Scio quosdam esse oculos, qui dicuntur à Salvatore simplices: à Salomone rectà videntes. In Canticis, oculi columbarū: à S. Nyl. *πνευματικοί* spirituales: & ejusmodi non vident mulierē ad concupiscendum, quia ex Basilio, vel non defigunt obtutum, vel corrupti non sunt. Ac scias non mirum esse, si oculi animam ipsam inficiant, cum etiam aliquando inficiant alios intuentes; ad eò se se ex illis prodit libido: unde innoxie videri non possunt, neque ullus ab illis innoxie videtur. Nescio enim quomodo fiat, ut aliter qui pii sunt videantur; aliter qui procaces: Nam qui pii, non lædunt, cum videntur, secundum illud Psalmistæ: *Qui timente te, videbunt me, & lætabuntur:* quod exponens Sanctus Ambrosius ait, aspectum piorum, & prodesse, & corrigere: Et quàm pulchrum, ut videaris, & prosis. Exemplum affert avis illius quæ prodest Ictericis solo visu; quantò magis vir iustus: Ita Paulus Hierosolymā profect⁹ ut videret justos, & Petrus: Ita Lucian⁹ Martyr solā oculorū modestiā multos barbaros ad fidem convertit. Sed semper tutus est oculos, cohibere, uti dicebat David.

Averte oculos meos ne videant vanitatem: Psal. 118. Certè Græci sapientes Temperantiā vocarunt *ὀφθαλμῶν ἡνίοχον*, oculorum aurigam & moderatricem: Vnde dixi ex Iobo cap. 31. *Pepigi fœdus cum oculis meis, &c.* Sed de illis satis.

Quid dicam quod unica pars hominem totum contaminet, nempe cor: In nostro Evangelio: *De corde enim exeunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemia; hæc sunt quæ coinquinant hominem.* & ulchrè id exprimitur apud Iobum cap. 15. *Docuit iniquitas tua os tuum, & imitavit linguam blasphemantium, quasi diceret Ex abundantia cordis os loquitur:* est enim os & lingua cordis Discipulus; & imitavit linguam blasphemantium: ut enim qui blasphemant cæteris sunt malo exemplo, & alios docent blasphemare, ita cor docuit linguam: unde ab unâ parte in reliqua membra serpit vitii contagio, quod Christus exprimit, illâ voce, *hæc sunt, quæ coinquinant* hæc enim vox pertinet ad infectionem, infectio autem sonat contagionem, & mali communionem.

II. Genus contagii seu scandali improprie dicti fit in dies per inveteratam consuetudinem quæ continuatione corroboratur: Ita ut qui malus fieri incipit videatur sibi legem indicere continuandi hunc eundem statum; die unâ inquinando alteram, vitam que totam inficiendo, uti dixit veterum unus diem sequentem prioris esse discipulum: unde fit ut ætates sequentes sint ferè semper pejores, & deteriores, ut in statuâ Nabuchodonosoris, erat caput aureū, pectus argenteum, femora aurea, pedum una pars ferrea, altera fictilis. In eum sensum interpretatur S. Basilius illud Psalmi primi. *Et in Cathedrâ pestilentia non sedet:* nam per Cathedram, diuturnam in peccatis moram, & consuetudinem intelligit, quæ, inquit animabus solet habitum ingigne-

te vix unquam desitutum, & æger timè mobilem; animi enim morbus, ubi inveteravit jam, mali item exercitatio simul atq; occalluit diturnitate vix ullam, admittit medelam, aut certè immedicabilis fit prorsus, cum in his, ut in plerisque aliis, consuetudo, mutetur & abeat in naturam. Huic rei innititur quod dicitur Proverb. 22. *Proverbium est, adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Hinc colligere possumus qualem demum multorum vitam expectare debeamus, & quales viros Reipublicæ nostra ætas promittat.

Sed omissio hoc genere Scandali, ut minus proprii, usurpemus Scandali vocabulum in proprio significato; Illudque consideremus cum respectu ad cæteros, sicut litem quæ ab homine uno ad alium transit. Quemadmodum autem agnovimus superiori Concione triplex contagii genus, Dico pariter, tria esse genera Scandali, à Davide indicata initio Psalmorum. *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in viâ peccatorum non stetit, & in Cathedra pestilentia non sedet.* Sumam illa non eodem ordine, at prout se se invicem enormitate superant.

1. Genus Scandali propriè sumptum, est omnis actio adhibita ad hunc finem ut aliquis inducatur in peccatum, cum intuitu boni alicujus proprii in alterius lapsu. Peccatum sanè diabolicum, lethale ex genere suo, & unum è gravissimis, ob incredibilem ipsius malitiam Quoniam malum per se amare videtur dum malum alterius spiritale, suum bonum putat; licet malè: Nec enim spiritale ejus bonum est, nec temporale, igitur malum est tantummodò, unde sequitur summam continere malitiam. Porro ex triplici fonte ferè oritur. Aut ex Invidiâ: Ita pessimi quidam homines, cum boni esse non possint, nolunt alios rectè vivere: instar Diaboli, qui ut, advertit S. Chrylost. homines aggreditur non

ut vincat, & vincendo aliquid lucretur, sed ut simul deiciat, & in eandem trahat ruinam: Aut ex Odio proximi, cui male esse volunt; Aut ex Odio Dei: cui cum non possint nocere, nocent eius bonis: Ad hanc classè reduce

1. Eos omnes qui magistri sunt impietatis, nimirum Hæresiarchas, errorum, & falsorum Dogmatum authores, Atheos, Impios, pravos consiliarios, homines projectos ad omnem audaciam, improbos impudentes, qui jactant quædam dogmata diabolica, & effata temeraria, ita ut simpliciorum mentes evertant, de quibus David, *aut in Cathedra pestilentia non sedet.* Talis fuit impius Balaam, qui licet à Deo per revelationem cognovisset veritatem, tamen perstitit in odio populi Israelitici, atque impium consilium dedit Regi Balac Num. 24. & 25. ut populum Israhæl induceret ad Idololatriam & fornicationem, qui deinde rabie accensus, arma sumpsit adversus populum, sed gladio interemptus miserè periiit: Eiusmodi hodie sunt,

1. Qui impia de Deo pronuntiant; contra ejus bonitatem, & alia attributa: secundum illud Iobi cap. 15. *docuit iniquitas tuam tuum, & imitavit linguas blasphemantium:*

2. Qui de alterâ vitâ detrahunt, & de animorum immortalitate, multa in dubium revocantes; immò vitam præsentem anteponentes futuræ, si modò bona præsentia nos nunquam desererent.

3. Eiusmodi male Doctores qui aggrediuntur quæ pertinent ad fidem, ita ut aut de Deo, aut de Christo, aut de fidei articulis, male sentiant, vel male loquantur: Quæ de re quibusdam verbis sensum meum exprimere debeam sane nescio, Auditores. Præterita tempora parentumq; nostrorū ætates, numeraverunt quovis sæculo duos tresve Hæresiarchas, quos flammâ ferroque persecuti sunt: Superiorum tempora calamitas poterat inhiberi duorum

sum autrium nihili hominum nece, quos mille crimina ad ignem flammaque adjudicarunt. Hodie verò nullum est quamvis exile ingenium, quin vexillum suum efferat, habeatque fautores: Quilibet magistrum agit; Et gravissima quæque fidei nostræ mysteria in disceptatione dubitationemque ab licentioris vitæ hominibus, ad omnem audaciam projectis vocantur.

4. Alii qui sunt magistri contra bonos mores, contra quos multa jactant, & omnia honestatis principia, vel in universum, vel in particulari evertunt; In universum quidem, ut eum eorum plures naturam jactant, & se eam sequi dicunt, quod Sapientes atque tantoperè prædicant, cum dixerunt, nos debere sequi Deum & Naturam: Sed 1. An nesciunt supra naturam esse Gratiã, nos autem ad gratiam esse evertos: 2. Cum id dicunt, qualem naturam intelligunt, an integram, an corruptam: At natura nostra corrupta est, neque sit integra, nisi per virtutem. An ignorant illud CHRISTI Lucæ 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus: Et qui non bajulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus* Et illud Apostoli ad Galat. 5. *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis: Ibid. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis: caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: hæc enim sibi invicem adversantur, ut non quæcunque vultis, illa faciatis.* 3. Quam naturam? an hominis? an belluæ? Natura autem hominis ratio est, non autem sensus: cujuslibet enim rei natura, est species, non genus: Vide in animalibus, in quibus unaquæque speciem sequitur non genus: species autem hominis est ratio, genus autem sensus; unde sequitur hominem si naturam sequitur eum debere sequi rationem, non autem sensum.

Item cum alij jactare solent salutem suam hilariter consulendum esse, licet Christus dixerit Lucæ 6. *Va vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Va vobis qui saturati estis, quia esurietis: Va vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis:* licet hæc vox sit Sapientis Ecclesiastis 2. *Risum reputavi errorem, & gaudium dixi, qui frustra deciperis:* licet denique nulla sit utriusque Testamenti pagina, quæ non dicat, Regnum cælorum vim pati, & violentos illud rapere. semper esse præliandum, oportere sibi renuntiare, perdendam esse animam, tollendam crucem, &c.

Item cum dicunt audacter licere omnia facere quæ licent: quanquam clamat Apostolus, *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt: omnia mihi licent, sed non omnia edificant:* Et Clemens Alexandr. *Qui facit quidquid licet, sæpe facit quod non licet:* & passim dicunt Patres necessariam esse virtutis exercitationem, quæ in eo consistit ut in iis quæ licent, & quæ possumus jure facere, assuescamus nos cohibere & refecare, ut id in illicitis facile possimus præstare.

Adverte autem hæc principia universalissima esse adversus virtutem Scandalum, quia non unam actionem, sed totam vitam aggrediuntur, unde universalissime nocent.

In particulari autem qualia in medium producant principia, vel ex uno intelligi potest. Quia enim peccatorum communissimum est peccatum luxuriæ; Vide quid sceleratissime jactent, ut omnia pudoris repagula evertant, & ejus omnem sensum auferant.

1. Ejus peccati malitiam diminuunt quantum possunt. Sed 1. si minuunt, tollere non possunt, nec efficere, ut non sit peccatum mortale: Vide itaque an ea malitia sit exigua, ubi est peccatum mortale: 2. Quam agunt præposterè: Cum enim tam multa nos trahunt ad peccatum illud, & tam multa

sint incitamenta; Deus tamen & natura, multis id obstaculis impedivit; humanis & divinis legibus; pudore & verecundiâ; morbis plurimis; sanitatis amissione: Sed ad audaciam omnem projecti homines, ea omnia repagula disijcere conantur: 3. in eo quod asserunt maximè falluntur: Quia ex multis capitibus maximum est peccatorum: Tùm quia ex Apostolo 1. Cor. 6. *Omne peccatum quodcumq; fecerit homo extra corpus est, qui autem fornicatur, in corpus suum peccat*: Tùm quia ferè semper duos inquinat: Tùm ob peccati tyrannidem, & violentiam, ac difficultatem ab eo sese eximendi: Tùm ob ejus effectus consequentes; nam animum pessundat, famam discindit, bonas artes evertit: Tùm quia peccatorum est ignominiosissimum & maximè bestiale, plenum indecentiæ, pudoris, & verecundiæ: Testes sunt tenebræ quas consecratis: testis ille conscientiæ remorsus: testis illa confitendi difficultas, ita ut vix ullus suas turpitudines accuset in integrum, uti oportet: Deniq; ob multiplices species, & quia vix in eo delinquitur nisi mortaliter, & quia innumera peccata committuntur, unde Petrus vocavit, *Oculos plenos adulterij, & incessabilis delicti*.

Mitto dicere aliquos docere fornicationem non esse peccatum mortale, quod dogma hæreticum est, & contra fidem, & si ab aliquo principio, quis non videat, sequi omnium morum perturbationem? Istud est quod ait Salvator Luc. 17. *Impossibile est ut non veniant scandala*. Nam secundum tam præclara effata, tolerata in honoratis congressibus, recepta cum favore, ac plausu, dissimulata à Magistratibus; Ecqua castitas sperari potest in urbibus, quæ in domibus securitas, quæ in puellis pudicitia, quæ fidelitas in conjugis, cum adhiberi innocentia post ejusmodi opinionem non possit? *Va autem homini illi per quem scandalum venit*. Quibus verbis ait S. Chrysostomus magnum ostendit futurum illis supplicium.

2. Dicunt Deum nihil faciliùs condonare quàm hoc peccatum, cum tamen in Scripturis nulla ferè habeantur frequèntiora exempla acerbæ vindictæ, quàm luxuriæ. Testis est prima illa Diluvii inundatio: Testis Sodoma, & Gomorrha, Testes filii Judæ quos Dominus percussit ob peccatum ejusmodi: Testis David cujus unicum adulterium post tantam penitentiam Deus ita ultus est: Testes Scripturæ, quarum minæ adversum adulteros sunt formidabiles: Jobi 24. *Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, & usq; ad inferos peccatû illius. Obliviscatur ejus misericordia: dul. edo illius vermes: Non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum, &c.*

3. Vocant peccatum infirmitatis, & peccatum necessarium, quod uti sunt hominum mores, vix possit evitari: Infirmitatis appellant, licet tam multa habeant adjumenta, ut vincant. Quippe quot exempla? Quàm enim multi perpetuam servant castitatem, & continentiam, & virginitatem? Cur ergo tu non poteris conjugalem? Dicam tibi, quod ipsa continentia olim dixit Augustino de suâ dubitanti: Tu non poteris, quod isti & istæ? Sed nimirum tibi omnia permittis, aspectus, tactus, discursus: Tute te modis omnibus incendis, ac postea quereris quod ardeas: Rectè vocas peccatum infirmitatis, tu verè fracti animi, quem una scæmina vincat, unus aspectus, una cogitatio: An non pudet, quem acies non terrent, non mors, non gladii, non pericula te postea ab una scæmina vinci? Verè infirmitatis peccatum est: Nam si fortis esses, an sustineres tot imperia, tot fastidia, tot repulsa? An non te pudet quotidie mori ad unius amicæ vocè, & imperium? An nõ te pudet hominem Principem ac Nobilem, puellæ perpetuò assidere, assentiri, colere ut Deam, placere, obedire, mandata accipere: & uti sunt hodierni mores, vulnus appellas inevitabile: Ita quidem à te, qui sponte amas perire: Quàm enim facile declinare

declinare posses, si oculos averteres, & mentem? si cogitatione meliore cogitationem foedam expelleres? Sed interim adverte quàm grave sit scandalum ex tali doctrinâ: eò enim pertinet, ut per eam non solum illius peccati malitia minuatur, sed & ad illud admittendum apertè habentæ laxentur. Vide autem quantum Deus puniat ejusmodi scandalum in exemplo Madianitarum, qui populum Israël ad fornicationem oblatis puellis induxerunt, ex consilio sceleratissimi & improbissimi Ballaam. Nam uti scribitur Exodi 31. Noluit Moysen mori, nisi prius eam injuriam ultus fuisset: *Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens. Ulciscere prius filios Israël de Madianitis, & sic colligeris ad populum tuum:* Adverte Deum, qui jubet perpetuò, ut inimicis ignoscatur, & quæcunque injuriæ condonentur; hæc tamen jubere Moyse ut talem scandali injuriam ulciscatur: Vide autem quò hæc ultio processerit: Nam quia populus infantibus pepercisset, jussit Moyses omnes interfici: *Iratusque Moyses Principibus exercitus, Tribunis, & Centurionibus qui venerint è bello, præcepit eis dicens: Cunctos interficite, quidquid est generis masculini, etiam in parvulis:* Vide quod non jussit fœminas interfici, sed viros, quia illi fuerant authores scandali. Etenim ut benè advertit Origenes plus ille peccat, qui ad peccatum impulit, quàm qui peccavit.

1. Ad illos errorum Magistros refero illos omnes qui novos errores seminant aut in Concionibus, aut in scriptis, aut in sermonibus privatis, aut qui quædam docent quæ sciunt esse falsa, & contra veritatem, eo solo nomine, ut aliis noceant, aut quia invident, aut quia illos oderunt: hoc ipso tantùm quædam sentientes quoniam alij contrarium, aut censent aut docent, sed vel autoritate vel ficto zelo aliis imponunt.

2. Ad hoc genus scandali pertinent qui gaudent de aliorum casu: Ezechiel

Dices filius Ammon, pro eo quod dixisti: Euge, euge, super sanctuarium meum, quia pollutum est; &c. Idcirco ego eradam te filijs Orientalibus in hereditatem, & collocabunt causas suas in te, &c. pro eo quod plausisti manu, & percussisti pede, & gavisa es, ex toto affectu super terram Israël. In quod S. Hieron. Hoc super unumquemque Sanctorum intelligi potest, ad quorum ruinam gaudent sæculi homines, & adversariæ potestates, si multi temporis perdidierint pudicitiam; tum mali consolationem suorum scelerum putant, si plures habeant consortes criminum, atque supplicij: Et hoc nemo faciat nisi fuerit filius Ammon, hoc est ex eius nominis significatione filius populi qui in declinatione generatus est. Hæc ille.

3. Denique ad hoc genus refero eos omnes, qui impediunt, ne qui ex S. Spiritus inspiratione conceperunt opus, illud perficiant, quod multis in cõsuetudine. Quæ enim multi retrahuntur à proposito, qui religionem meditantur, qui modestiã, qui morum mutationem. Quid (inquiunt) agis, nunquid non & in sæculo salvari potes; & multa ejusmodi: De illis accipe legem, quæ scribitur Exod. 21. ubi ex lectione LXX. Interpretum dicitur: *Si rixentur duo viri & percusserint mulierem in utero habentem & exierit infans non formatus, multa multabitur prout indixerit vir mulieris: si autem formatus fuerit, dabit animam pro animâ:* Origenes id expendens homil. 10. Mulier pragnans dicitur anima quæ Dei verbum concepit: si hæc mulier verbum fidei quod tenuiter conceperat, abjiciat, & perdat; qui scandalizaverit, damnû patietur: hoc est multis gratiis, & magnâ ex parte suâ mercede privabitur, quam ex aliis operibus erat meritus: quòd si formatus fuerit infans, id est si verbum Dei claritus, seu firmiter, nec tenuiter concepit; & scandalum

passa fuerit, retro abiens post Satanam; autor scandali animam pro animâ dabit: scilicet in

die iudicii apud eum Iudicem, qui potest animam, & corpus perdere in gehennam: aut senlus est obligari illum, etiam ad mortem usq; contendere, ut quam perdidit, ac scandalizavit in bono restituat: Tum addit Origenes, Plus eum peccare qui aliquem impulit ad peccatum, quam eum qui peccatum admisit.

II. Scandali species, est quã aliquid fit, quod inducit quempiam ad peccandum, quamvis directè, primãque intentione mentis, non habeatur voluntas alieni peccati, sed tantum actionis ipsius cui peccatum reperitur conjunctum: Sicut quando Nobilis vindictam jurgii quærens rogat amicorum aliquem ut secundus sibi assistat. Ita Josephus ab herã suã sollicitatus fuit, castãque Susanna ab impudicis senibus. Ubi animadvertendum est, præter crimen quod procuratur, esse in super separatim scandali peccatum, de quo est obligatio nominatim distinctèque ab aliis confitendi illud est, de quo loquitur David hisce verbis, *Beatus vir qui non abiit in concilio impiorum*. Nam in ejusmodi congressionibus horribile illud peccatum committitur, perditio exitiumque aliorum, quod efficit ut ad vivendum ex Dei lege, optanda sint antra, sylvæ, & solitudines abditissimæ: Nulla virtus est quæ sufficiat quantumcunque sit; nulla est constantia quæ probit; nulla superest hominibus securitas; adhibentur nunc omnes animæ passiones; formido iniicitur à potentioribus; volendum est quod volunt; neque ulla vis est quæ non succumbat; spes parit oblivionem Dei, exilemque de ipsius promissis existimationem; odium, amor, invidia, ultio, pudor, aliæque affectiones cordis ad malum impellunt: nulla est amplius, uti videtur, facultas vivendi probè in sæculo, Deiq; ut oportet colendi, adeò impugnatur virtus, & attentatur innocentia.

Vis exempla dabo utriusq; virtutis, robustæ, & imbecillæ: Illius, erit Sãson, cui impor-

tuna in dies fiebat Dalila, de quo sic loquitur Scriptura Jud. 16. *Cumq; molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhereret spatium ad quietem non distribuens, defecit anima ejus, & ad mortem usq; lassata est: Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: ferrum nunquam ascendit super caput meum: Alterius, fuit Roboam, quem juvenum consilium pervertit. Atq; inde profectum est quod male consuetudines adeò prohibite sine præsertim juvenibus, quoniam sæpe pudet non esse impudentem & pauci dicere audent, Nolo: ac vix est aliquis qui virtutem solus amplecti possit, præsertim cum est minus honorata. Ac de hoc genere scandali Christus loquitur Matth. 18. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expetit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris*: Ubi advertit pusillorum fieri mentionem quia nocumentum ex scandalo, contingit ex ignoracione, & imbecillitate: unde ut advertit Origenes in loc. cit. dicitur, *si quis scandalizaverit unum de pusillis istis*: Pusillus ergo est, inquit, & minimus qui scandalizari potest; spiritualis autem dijudicat omnia, probat, & quod bonum est continet, & ab omni specie malã se abstinethæc ille. Neque enim scandalum perfectis nocet juxta illud Pl. 128. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum*: Nihilominus tamẽ quid faciat tener adolefcentis inter quotidiana scandala? Exemplum Josephi extendi potest inter quotidianas hæc suæ procacis infidias: Atque ex hoc exemplo transiri in scandalum quod ancillis quotidie obijciunt salaces Domini, aut etiam importuni homines alieno thoro, præsertim si eum aliàs contaminarunt.*

Ceterum illud scandalum magis est insigne in illis qui potentiã pollent: Tale fuit peccatum Ieroboam, qui cum timeret ne si populus suus iret in Ierusalem sacrificandi causã, ad domum Davidicam reverteretur, totum Israëlẽ ad Idololatriam compulset, quam

quam ob rem adeò detestabilis factus est : ut 1. ei dicatur à DEO, *operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te* : 2. privatus fuit regno, & ejus domus cum gravi dedecore penitus extincta est : 3. ejus causâ afflictus fuit populus : 3. Reg. cap. 14. *Et tradet Dominus Israël propter peccata Ieroboam qui peccavit, & peccare fecit Israël.* 4. à DEO interfectus est, & probabile est casum peste : Ita enim de eo scribitur 2. Paral. cap. 13. *Quem percussit Dominus, & mortuus est, morte scilicet violentâ, immisso ad hoc Angelo, vel Dæmone* : Exemplari autem pœnâ affectus est, quia fuit exemplum ad impietatem : Quin etiam ex Ahia Prophetâ oportuit eum feris, & volucris objectum, sepulturâ earuisse : 5. ejus memoria adeò fuit execrabilis, ut eum Scriptura quasi nequissimum, maximèq; detestabilem, & quasi petram scandali, ducens ipsos, & amplius annos execretur, factâ semper peccati ipsius mentione, *qui peccavit, & peccare fecit Israel* : Quasi jam tùm in eum diceret quod postea Christus : *Va mundo à scandalis, necesse est enim ut veniant scandala* : Veruntamen va homini illi, per quem scandalum venit : Hinc trahi debet in nos comminatio. Si enim Deus Regem à se electum, reiectâ maximâ ex parte domo Davidis, ita castigavit; quantò magis id, faciet in reliquis mortalibus, & deterioribus, & abjectioribus.

III. Scandali species æstimata parvi aut nihili ab maximâ hominum parte, sed quæ magni est momenti, iis etiam qui volunt perfectè Deo servire, est omnis actio quæ fit sine ullo proposito ac studio vel alieni spiritualis vitii, vel ullius operis tui cum peccato conjuncti; sed cum notitia tamen dubiòve probabili ac rationabili proximum inde offendendi Dei occasionem esse capturum. Peccatum speciale; peculiare ac distinctum à quovis alio, cum obligatione illius seorsum confi-

tendi. Ratio est, quia etsi actio illa nihil aliunde vitiositatis haberet, sufficienter esset vituperabilis, si alteri esset occasio offensionis in Deum; atque de illa propriè scandali specie locutus est Dei Filius. Matth. 18. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, &c.* De ea quoque David cum dixit Beatum qui *in via peccatorum non stetit*: ubi significatur nobis pravum exemplum peccatorum, qui suat in conspectu omnium, & in publica via. Hoc peccatum est in quod incidunt peccatores, ac impudentes qui ne hominum cognitionem vererentur: *frons meretricis facta est tibi, noluit erubescere*: Jerem. 3. Ratio est, quia magna vis est exempli ad bonum atq; ad malum. Euseb. Emyss. Nimis penetrabile telum est imitatio deteriorum. Inde proficiscitur magna pravorum societatum prohibitio à Sapiente facta. Sed ea perniciosa augetur si fit inter ea, personarum genera, quæ perstrinximus in superioris sermonis clausula, & iterum inculco: scilicet 1. si inter amicos, quia inter illos facilis est imitatio: 2. Si ex Patribus in liberos, Nam ut diximus, in vitis facilis est Patrum imitatio; & ut ait S. Ambros. Multi fuerunt milites quia Patres eorum militaverunt; eodemque modo imitatio in aliis contingit, 3. Si ex Magistratu, vel Principe: 4. Si ab iis qui alios avertere debent, ut cum Sacerdotes, & alii in dignitate positi delinquant; Nam ut notavimus, in illis ex dignitate crescit peccati scandalum: Et vide quò damnò. Exodi 21. *Si quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, aut asinus in eam, reddet Dominus cisternam pretium jumentorum.* Audi S. Cyrillum in Collectedaneis c. 8. Quid per bovem intelligitur, nisi animal mundum; quid per asinum, nisi imundum, seu quod in peccatis est; quodcumq; ex illis ceciderit in fossam, qui foderit, reus est mortis; unde dicitur. *Quod autem mortuum fuerit, ejus erit.*

Cæterum de peccatis omnibus tria sunt quæ inhærescunt facilius: Primum est, vitæ licentia & impietas: Secundum est detractio alienæ famæ, idcirco dicitur ferre usuram: Tertium est lubricitas ob infirmitatem naturæ nostræ. Inde evenit, ut quæ vestibis, membris habitibus, illecebram suppeditant, graviter peccent. Atque in eo est ejusmodi obligatio, ut res licitæ ac aliunde permissæ, evadant prohibita si scandalum important. Ita si quæ mulier ornatu offenderet oculos virorum, illum ad aliquod tempus deponere obligaretur, modò maritus non esset invitus. Immodò ex doctrinâ S. Thomæ, & bona temporalia aliquando eâ ob rem remittenda sunt. Exemplum habemus in Apostolo Paulo 1. Cor. 8. *Si esca scandalizet fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne forte fratrem meum scandalizet.* Vnde non licet quædam agere ex se non mala, si alios scandalizant, neque enim sufficit unicuique bona sua conscientia: Ita quippe ibidem loquitur S. Paulus. *Videte autem ne forte hæc licentia offendiculum fiat infirmis, &c. Et peribis infirmus in tuâ conscientia frater, propter quem Christus mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis: Quapropter si esca, &c.* Sed hæc vox communis est: Hoc mihi placet, hoc mihi commodum est, neque prohibitum, quomodò id alii accipiant, aut probent, non admodum curo: ego utor jure meo: *Verum*

audi eundem Apostolum 1. Cor. 10. *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt: omnia mihi licent, sed non omnia edificant:* Nemo quod suum est, quærat, sed quod alterius. Et verò illud eò usque obligat ut aliquando omittenda etiam sint bona, modò non præcepta, si aliis scandalo sunt: Quare interdum rationes dandæ sunt ignaris, immò interdum omittenda sunt bona ad tempus: ut si Parentes blasphemant, differendus est ingressus in Religionem: Et uxor quædam ad pietatem pertinentia omittere debet ad tempus, si maritus dejeret: audi Paulum Rom. 15. *Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non nobis placere. Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad edificationem. Etenim Christus non sibi placuit.*

Ac ne ejusmodi culpæ leves videantur, revoca in memoriam quæ superiori concione protulimus de funestis nonnullorum exemplis: Et si das scandalum quâquâ viâ, convertere, ne pœnis similibus impliceris: Si non das cave ne accipias, cum ille qui se flecti sinit ad malum non minoris culpæ coram Deo sepe se reum faciat, quàm qui ipsum impulit. Vterque abstine à peccato, &c. ut tandem vivas Christianè, vel innocens, vel verè pœnitens, & ita sine offensa in diem Christi & repletus fructu Justitiæ, possis sanctè mori, securè coram Iudice stare, & vitam beatam in æternum assequi. Amen.